

trek&travel

SKALNE MIASTA CZECH

GÓRY STOŁOWE

CZESKI RAJ

WYŻYNA RAJSKA

CZESKA SZWAJCARIA

ZAMKI I MIASTA

ERGO
HESTIA

Tekst: Krzysztof Bzowski

W przewodniku wykorzystano też teksty Krzysztofa Magnowskiego i Izabeli Krausovej-Żur.

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Justyna Mroczkowska-Lepka | Pracownia Redakcji i Korekty Edytorka

Skład: Iwona Baturó

Opracowanie kartograficzne: Jan Leja, Rafał Błetek

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Projekt graficzny serii: Sabina Suchy

Zdjęcia: shutterstock.com, stock.adobe.com

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą stock.adobe.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: bezdroza@bezdroza.pl

www: bezdroza.pl (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

bezdroza.pl/user/opinie/beska1

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-289-1896-2

Copyright © Helion S.A., 2025

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia
internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

SPIIS TREŚCI

ZDOBAĆ I POZNAJ	8
 trek	14
SKALNE MIASTA W PIGUŁCE	16
SKALNE MIASTA CZECH	18
O PRZEWODNIKU	18
GÓRY STOŁOWE	21
CZESKI RAJ	23
WYŻYNA RALSKA	24
CZESKA SZWAJCARIA	26
FLORA I FAUNA	29
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	32
PRZYGOTOWANIE DO WYCIECZKI	34
W CZYM NA TRASĘ?	35
CO JESZCZE ZABRAĆ?	36
PRZEWODNIKI I MAPY	37
NAWIGACJA W TERENIE	38
KIEDY JECHAĆ?	39
SZLAKI	40
WĘDRÓWKI BEZ SZLAKÓW I „NA DZIKO”	41
NOCLEGI	42
POMOC W GÓRACH	42
POGODA	43
ZAGROŻENIA	45

TRASY TREKKINGOWE	47
1 SKALNE MIASTA ADRSZPASKIE I TEPLICKIE	49
2 Z WIDOKIEM NA SZCZELINIEC	59
3 WĄWOZAMI NA SĘPIE GNIAZDO	65
4 KRAWĘDZIĄ URWISK	73
5 SKALNY TARAS OSTAŠA	83
6 NIEZNANE ZAKĄTKI TEPLICKICH SKAŁ	91
7 ZAMKI I PANORAMY HRUBOSKALSKA	99
8 KAMIENNE LABIRYNTY PRACHOWSKICH SKAŁ	109
9 WAROWNIE WYKUTE W KAMIENIU	119
10 SKALNYM GRZEBIENIEM PONAD DOLINĄ IZERY	127
11 NA KRAWĘDŹ BESEDICKICH SKAŁ	135
12 W ZIELONEJ DOLINIE POD SKAŁY KLOKOČSKÉ	143
13 DO BAZALTOWYCH ORGANÓW I SKALNEJ KAPLICY	151
14 GOZIE NAD MROCNĄ DOLINĄ STOJĄ POSĄGI FARAONÓW	159
15 Z WIDOKIEM NA ŚREDNIOWIECZNE ZAMCZYSKO	167
16 IKONY CZESKIEJ SZWAJCARII	173
17 SKAŁY I PŁASKOWYZE GÓR POŁABSKICH	181
18 NA SZCZYTACH SMUKŁYCH TURNI	189
TRASY DODATKOWE	197
ADRSZPASKIE SKALNE MIASTO	198
TEPLICKIE SKALNE MIASTO	199
NA KRALOWIECKI SZPICZAK	200
DOLINĄ BABUNI	201
KANIONY POD ZAMKIEM KOST	202
SKALNY GRÓDEK NA WZGÓRZU KOZLOV	203
WĄWOZAMI POD ZAMKIEM TROSKY	204
NIE TYLKO DIABELSKIE GŁOWY	205
NA SZCZYT RALSKA	206
W DOLINIE SUCHEJ KAMENICY	207

CZECHY W PIGUŁCE	210
O CZECHACH	212
GEOGRAFIA	212
KLIMAT	213
PRZYRODA	213
LUDNOŚĆ	215
RELIGIA	215
JĘZYK	217
ARCHITEKTURA, RZEZBA, MALARSTWO	217
KUCHNIA	218
ATRAKCJE REGIONU	221
OKOLICE CZESKICH GÓR STOŁOWYCH	222
1 ADRŠPACH	222
2 BROUMOV	224
3 ČESKÁ SKALICE	230
4 HRONOV	231
5 NÁCHOD	233
6 POLICE NAD METUJÍ	240
7 TEPLICE NAD METUJÍ	243
8 TRUTNOV	245
CZESKI RAJ	250
9 HRUBÁ SKALA	250
10 JICZYN	251
11 ZAMEK KOST	258
12 KOŽÁKOV	260

13	MALÁ SKÁLA	262
14	MLADÁ BOLESLAV	265
15	MNICHOVO HRADIŠTĚ	271
16	ROVENSKO POD TROSKAMI	273
17	SOBOTKA	274
18	TROSKY	277
19	TURNOV	279
20	ŽELEZNÝ BROD	282
	WYŽYNA RALSKA	284
21	BĚLÁ POD BEZDĚZEM	284
22	BEZDĚŽ	285
23	ČESKÁ LÍPA	287
24	DOKSY	290
25	KOKOŘÍN	293
26	MIELNIK	296
27	SLOUP V ČECHÁCH	298
28	ZÁKUPY	300
29	ŽELÍZY	302
	CZESKA SZWAJCARIA	304
30	DĚČÍN	304
31	HŘENSKO	307
32	JETŘICHOVICE	310
	INFORMACJE PRAKTYCZNE	313
	INDEKS WYBRANYCH NAZW GEOGRAFICZNYCH	318

IKONY STOSOWANE W RAMKACH

	ciekawostki		kulinaria
	dla aktywnych		ważne informacje
	przyroda		informacje praktyczne
	etnografia		panoramy
	zabytki techniki		

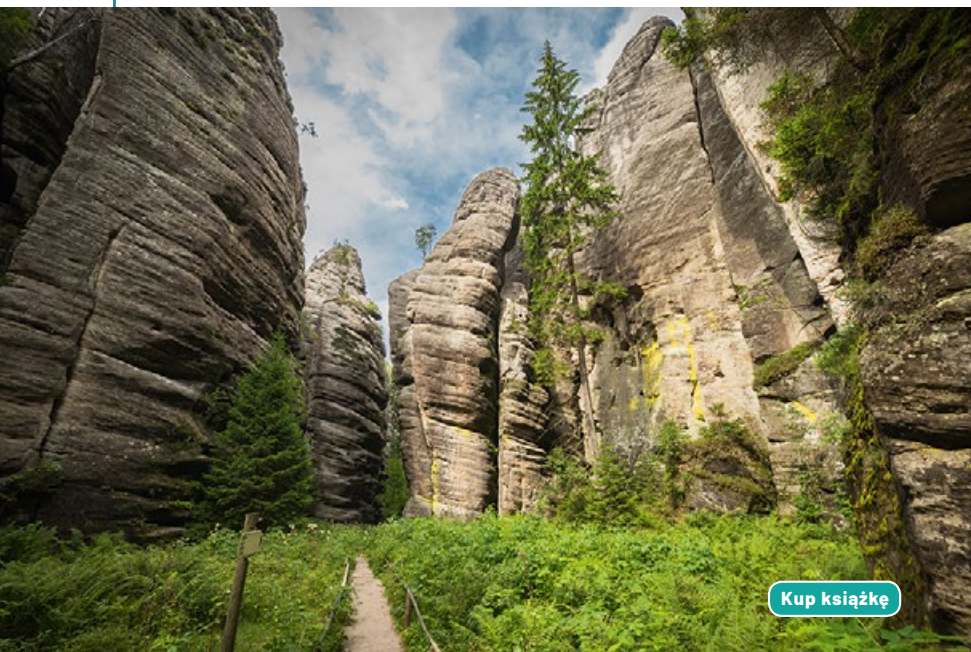
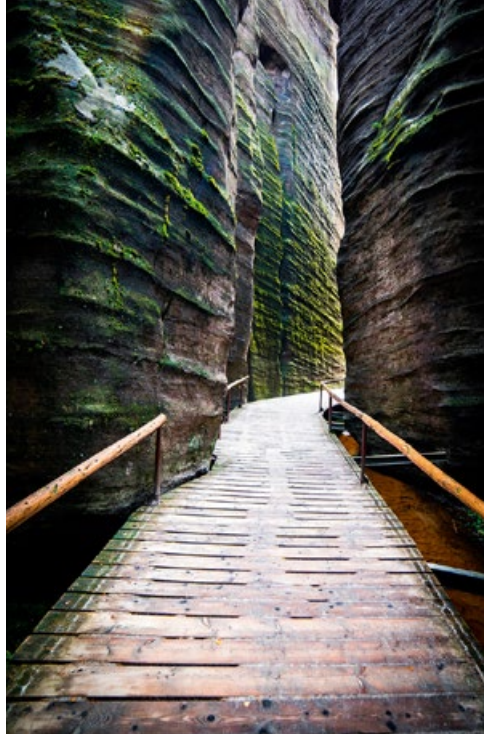
IKONY STOSOWANE W OPISACH TRAS

	typ trasy		obiekt noclegowy
	długość trasy		toaleta
	przewyższenia		miejsce odpoczynku
	czas przejścia		źródło wody
	trudność		trasa dostępna dla narciarzy
	dla dzieci		trasa dostępna dla rowerzystów
	łańcuchy		kolejka górską
	drabinki		wyciąg krzesełkowy
	spadające kamienie		kolejka
	przepaście		przeprawa promowa
	schronisko		trasa dostępna zimą
	obiekt gastronomiczny		miejsca widokowe

ZDOBĄDŹ I POZNAJ

ADRSZPASKIE I TEPLICKIE SKALNE MIASTA

Położone tuż koło siebie najstynniejsze w Czechach labirynty. Pośród pełnych fantazji skalnych wież, baszt i turni wędrujemy w głębokich i wąskich szczelinach, w których nawet w gorące dni panuje przyjemny chłód. Obydwa skalne miasta oferują też możliwość wejścia wyżej, na punkty widokowe, skąd można ogarnąć wzrokiem całe niezwykle formacje piaskowców, kryjące się w gęstym borze świerkowym.

Kup książkę

KLASZTOR BENEDYKTYNÓW W BROUMOVIE

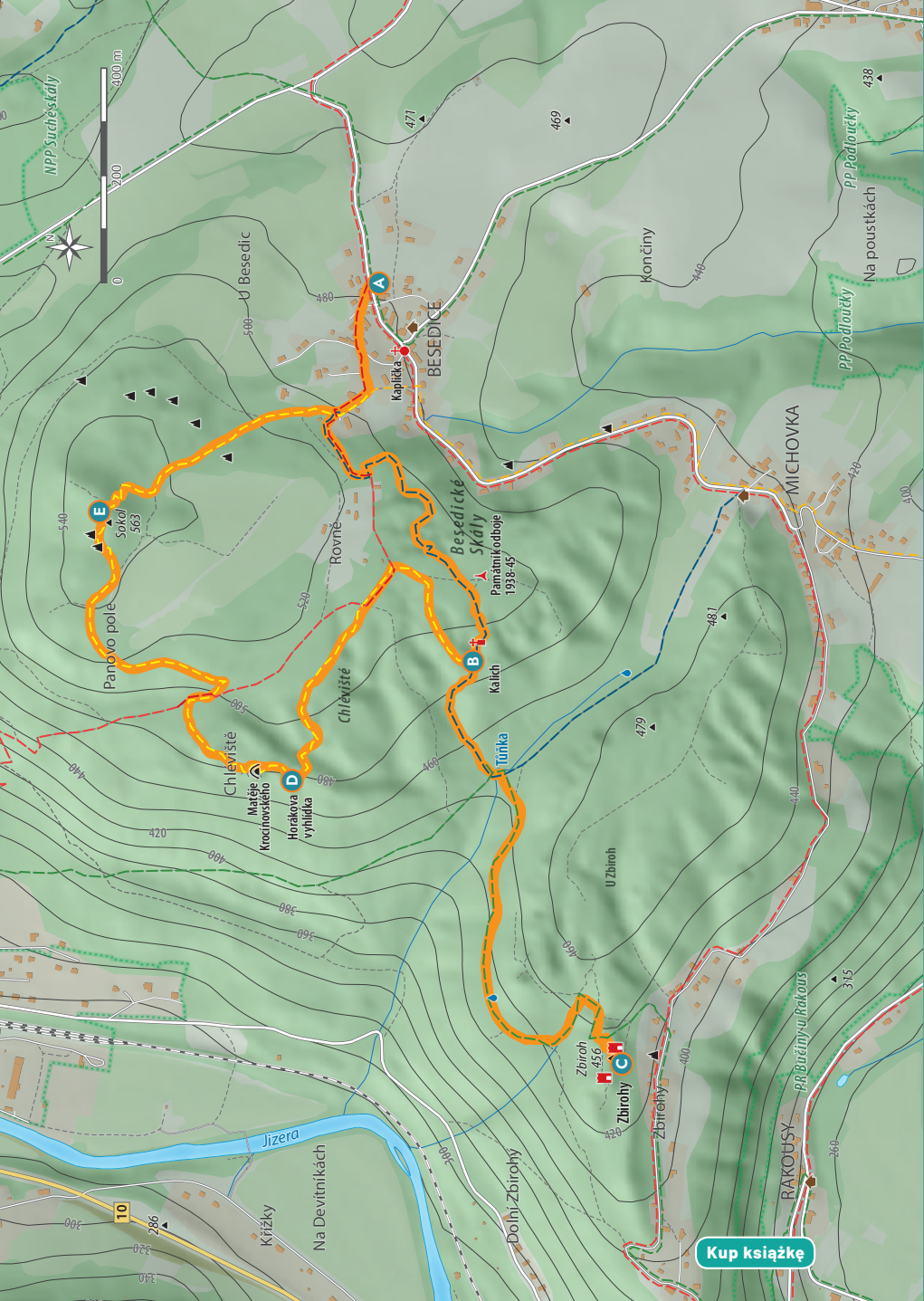
Olśniewająca przepychem perła baroku, zbudowana na skraju starego miasteczka stojącego pośrodku równiny, u stóp czeskiej części Gór Stołowych. W doskonale zachowanych wnętrzach świątyni opackiej oraz w murach klasztoru do dziś można podziwiać wspaniałość barokowego wystroju.

SKAŁY HRUBOSKALSKIE

Fantastyczne formacje skalne, na których stoją prastare zamki, tak zachwyciły przed stu pięćdziesięciu laty kuracjuszy z pobliskiego uzdrowiska, że zaczęli nazywać te niezwykle okolice Czeskim Rajem. Z czasem nazwę rozszerzono na inne okoliczne grupy piaskowcowych skał, lecz do dziś Hruboskałskie Skalne Miasto jest obok Prachowskich Skał główną atrakcją regionu.

Poleć książkę

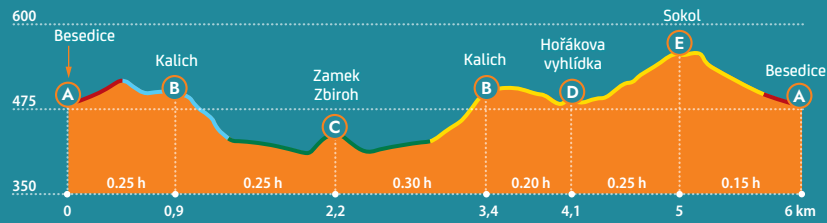

11

NA KRAWĘDŹ BESEDICKÍCH SKAŁ

A	BESEDICE		PĘTLA
B	KALICH		6 km
C	ZAMEK ZBIROH		330 m
B	KALICH		2.20 h
D	HOŘÁKOVÁ VYHLÍDKA		ŁATWA
E	SOKOL		
A	BESEDICE		

Miniaturowe labirynty skalne znajdziemy w wielu miejscach Czeskiego Raju – trudno jednak o ich równie spektakularne położenie, jak na wzgórzach w okolicy Besedice. I choć obszar tych skał jest niewielki, nie ustępują urodą innym okolicom Czeskiego Raju. Zobaczymy wąskie szczeliny, smukłe skalne wieże, uczepione wąskich póltek sosenki oraz ruiny średniowiecznego zamczyska. Trasa doskonale nadaje się nawet dla niedużych dzieci: jest krótka, a atrakcji sporo, zabraknie zatem czasu, by się znudzić.

Kup książkę

Poleć książkę

Położone w sielankowej okolicy, w kotlinie pośród niewysokich wzgórz, w zieleni pól i sadów **A Besedice** to nieduża wieś. Na jej dolnym skraju przy drodze docierającej od szosy z miejscowości Koberovy do Malej Skály znajduje się parking, a obok także nieduży, sezonowy bar. Tędy także przechodzi czerwony szlak, którym ruszamy na wycieczkę w górę bocznej uliczki. Pośród wiejskich domów widać kilka starych drewnianych chałup o charakterystycznej, typowej dla regionu konstrukcji przystupowej. Poznać takie domy można po drewnianych słupach wspierających konstrukcję piętra lub dachu, dostawionych wzdłuż ścian parteru zbudowanego w konstrukcji

zrębowej (poziome belki, łączone na krzyż w narożnikach).

Na skraju lasu, obok plenerowego amfiteatru znajduje się skrzyżowanie szlaków – od prawej dochodzi do tego miejsca szlak żółty (to z tego kierunku będziemy wracać) oraz zielona ścieżka dydaktyczna. Prosto do góry w las wiodą znaki szlaków niebieskiego i czerwonego, a także dalszy odcinek ścieżki dydaktycznej. Dla nas liczy się teraz szlak niebieski, który wyżej na skraju lasu odbija w lewo. Wychodzimy ponad skałkę z platformą widokową, czyli Besedicką vyhlídką (zwaną również vyhlídką Vysoká skála). Widok obejmuje szeroką kotlinę, w której leżą m.in. Besedice;

Chléviště

kotlinę od wschodu zamyka wał zalesionych wzgórz: to Kozákovský hřbet, zaliczany już do Sudetów Zachodnich. Widoczna stąd góra zwieńczona masztem to Kozákov (745 m n.p.m.), najwyższy w tym grzbiecie i zarazem uznawany za najwyższy szczyt regionu Czeskiego Raju.

Szlakiem niebieskim schodzimy po schodkach między kolejne skały. Tym razem oglądamy je nie od góry, ale od dołu, przechodząc przez rozpadliny między niewielkimi turniami, ukrytymi wśród sosen. Szlak kluczy między basztami, różnej wielkości głazami i wyższymi ściankami piaskowców. Następnie wąską rozpadliną podchodzimy na nieduży płaskowyż, by ponownie po jego drugiej stronie wejść w rozpadlinę między skałami.

Dochodzimy do skrzyżowania szlaków w labiryncie skalnym **B Kalich**. Do góry schodkami odbija szlak żółty, którym będziemy podchodzić po powrocie ze wzgórza Zbiroh. Obok w rozpadlinie skał widzimy miejsce, gdzie zbierali się na modlitwy protestanci z okolicznych wiosek, gdy po klęsce czeskich powstańców pod Białą Górą w 1620 r. na kraj spadły represje religijne katolickich cesarzy z dynastii Habsburgów. Widzimy tu kilka inskrypcji wyrytych w skałach wraz z charakterystycznym kielichem – odwołaniem do dawnego symbolu ruchu husyckiego.

Schodzimy niżej niebieskim szlakiem. Mijamy ujęcie wody miejscowego wodociągu, by znaleźć się na poprzecznej drodze leśnej przecinającej niewielki potok, spiętrzony w tym miejscu w miniaturowe jezioro. Tu spotykamy szlak zielony, którym zaraz za jeziorkiem skręcamy w prawo (szlak niebieski idzie prosto do pobliskiej wsi Michovka – może być przydatny, gdy parking w Besedicach jest całkowicie pełny i zaparkujemy właśnie w Michovce).

Zielony szlak mało ciekawym trawersem okrąża od północy kolejne wzgórza z piaskowcowymi skałkami, po czym podchodzi na przełęczkę – po prawej na skałach widnieje kamienny mur **C zamku Zbiroh**. Obronna budowla zbudowana została na wzgórzu Zbiroh (453 m n.p.m.), które panuje nad niewidoczną z gęstwiny bukowego lasu doliną Jizery. Nie wiadomo, kto i kiedy dokładnie zbudował kamienną twierdzę – wiadomo jednak, że w 1390 r. król czeski Wacław IV obległ zamek, w którym bronił się jego zbuntowany wasal Markvart z Vartrenberka. Potem twierdza była w rękach przeciwników husytów przez większość 1. poł. XV w., ale około 1442 r. została w walkach zniszczona i od tej pory zaczęła popadać w ruinę. Z obszernego zamku pozostało sporo śladów, w tym nawet częściowo sklepione, częściowo zaś wykute bezpośrednio w skałach pomieszczenia i część głównego budynku zamkowego.

Po zwiedzeniu zamku wracamy zielonym, a potem niebieskim szlakiem aż do początku żółtego szlaku pod skałami **B Kalichu**. Tu skręcamy za znakami żółtego schodkami do góry, szybko wychodząc na wierzchowinę wzgórza. Szlak żółty został wytyczony przez skałki w okolicach Besedic w 1935 r. (wtedy jako czerwony) i nazwany imieniem Edwada Beneša, jednego z najważniejszych czechosłowackich polityków okresu międzywojennego – do dziś ścieżka nosi nazwę Okruh Edvarda Beneše. Na dłuższym odcinku leśnym bez skałek na krótko do szlaku żółtego dołączają się znaki czerwonego.

Kolejna grupa skał, do której trafiamy, znajduje się wysoko na zboczu ponad doliną Jizery i nazywana jest Chléviště (Chlew), gdyż podobno w okresie wojny trzydziestoletniej mieszkańcy ukrywali tu swe trzody.

Nim będziemy mogli spojrzeć na płynącą nisko w dole rzekę, trzeba przejść licznymi szczelinami do kotlinki, nazwanej Sluj Václava Sadovského ze Sloupna. Ta ukryta za serią szczelin kotlinka otoczona jest ze wszystkich stron skalnymi urwiskami, dlatego w okresie wojny trzydziestoletniej tenże Sadovsky miał tu ukryć swoje kosztowności, odnalezione dopiero po kilkuset latach i dziś przechowywane w muzeum w Turnovie.

Po wyjściu ze szczelin można przejść z lewo na dwa sąsiadujące punkty

widokowe: **D Hořákova vyhlídka** i znajdująca się na sąsiedniej skale Husníkova vyhlídka. Tę ostatnią ozdabia niewielka poskręcana sosenka, które może przypominać dużo stynniejszą sosenkę na Sokolicy w polskiej części Pienin. Widok z obu punktów jest bardzo ciekawy, dobrze widać bowiem nie tylko pobliskie skały, ale także dolinę Jizery z miejscowością Malá Skála, nad którą góruje grzebień skał znanych jako Vranovský hřeben, który wyżej kończy się ruinami zamku Frydštejn (zob. Trasa 10, s. 127). Dużo dalej przy dobrej

pogodzie widoczny jest samotny szczyt Ještědu, a także odległe wzgórza z ruinami zamku Bezděz. Punkty widokowe nazwano na cześć osób zasłużonych dla otwarcia szlaku w latach międzywojennych – František Hořák, dyrektor szkoły w miejscowości Loučky, był przede wszystkim przewodniczącym miejscowego towarzystwa, które zainicjowało budowę szlaku, zaś Antonín Husník, konstruktor wielu samolotów czesochostowackiej firmy lotniczej Aero, zapewnił dostawę metalowych elementów do budowy punktów widokowych na trasie.

Po kilkudziesięciu metrach dalszej wędrówki możemy przejść w lewo po skalnej półce i kładce na jeszcze jeden punkt widokowy – vyhlídka Kde domov můj, znajdujący się powyżej niewielkiej groty. Nazwa tarasu widokowego, która oznacza „Gdzie dom mój”, to tytuł czeskiego hymnu państwowego – została nadana zgodnie z sugestią muzyków Filharmonii Czeskiej z Pragi, którym widok z tego miejsca skojarzył się ze słowami pieśni. Widok stąd jest jednak mniej rozległy, choć niepozabawiony uroku. Warto zwrócić uwagę na pobliską wyższą wieżę z piaskowca: u dołu jest tak mocno zerodowana, że być może niedługo się przewróci – ma szansę wówczas oprzeć się o sąsiednie skały, tworząc nakryty skośnym stropem tunel jaskiniowy, jakich wiele w czeskich skalnych miastach. I właśnie poniżej punktu widokowego znajduje się podobnego typu miejsce, jaskinia nazwana imieniem Matěja Krocínovského. Ten luterański kaznodzieja, który w okresie represji wobec protestantów podczas wojny trzydziestoletniej został wygnany z Czech – powrócił w okolice Turnova i tu miał się ukrywać pośród skał. Schwytany przez władze został jednak ponownie wydany z kraju w 1636 r.

Czwarty, ostatni punkt widokowy Kinského vyhlídka mieści się na wysokim gładzie, na który trzeba wejść po stromych schodkach. Nazwany został na cześć Franciszka Kinskiego, jednego z działaczy turystycznych w tych okolicach, zarazem właściciela gospody w Besedicach, postawionej w miejscu chaty jego rodziców w 1925 r. w związku z wzrastającym ruchem turystycznym do pobliskich skał. Kinsky był także jednym z pomysłodawców szlaku, którym obecnie wędrujemy.

Za ostatnim punktem widokowym szlak oddala się od skałek i doprowadza do

Husníkova vyhlídka

SUCHÉ SKÁLY

Niesamowity grzebień ostrych turni, wyrastających ponad las na wschodnim brzegu rzeki Jizery, koło miejscowości Malá Skála, jest nazywany czeskimi Dolomitami – z racji podobieństwa form do słynnego pasma alpejskiego. Budulcem Suchych skál nie jest jednak dolomit, ale podobnie jak w innych miejscach w Czeskim Raju – piaskowiec. Mimo tego profil grani wyróżnia niezwykle śmiała rzeźba, nawet jak na te pełne malowniczych skałek okolice. Jest ona wynikiem działania potężnych sił z głębi ziemi: gdy płyty piaskowcowe w tej okolicy były wypiętrzane, najczęściej pozostały w pozycji poziomej, tak jak przed milionami lat powstawały na dnie mórz, ewentualnie czasem zostały ułożone lekko skośnie, w nachyleniu. W okolicach Malej Skály część warstw piaskowców została obrócona zupełnie pionowo – i to dzięki takiemu ich ułożeniu z czasem erozja wypracowała widoczną do dziś grań. Obecnie to jedno z najpopularniejszych w Czechach miejsc do uprawiania wspinaczki, ale także pomnik przyrody. Nie prowadzi do nich żaden znakowany szlak, a z leśnych ścieżek, wiodących do dróg wspinaczkowych, trudno objąć wzrokiem całą grań.

poprzecznej drogi (i czerwonego szlaku), gdzie kierujemy się w prawo. Po niecałych 100 m szlak żółty opuszcza drogę, kierując się w lewo – jeśli chcemy skrócić wycieczkę, możemy idąc dalej prosto czerwonym szlakiem, w 20 min dotrzeć do parkingu w Besedicach.

Podejście przez las żółtym szlakiem doprowadza na zwieńczony ostańcami piaskowych wież szczyt wzgórza **E Sokol** (562 m n.p.m.). To dosyć osobliwa góra – szczególnie dla osób zainteresowanych geologią – tuż poniżej wierzchołka stoją bowiem wspomniane skały z piaskowca: Sokolík i Sokol z tablicą z brązu poświęconą założycielowi lokalnego towarzystwa gimnastycznego „Sokót” Miroslavovi Tyršovi. Ale sam wierzchołek to już skały zupełnie odmienne: nie osadowe, lecz wylewne bazalty. Już na szczycie znajduje się mała wychodnia bazaltów – jest na niej punkt widokowy, skąd da się spojrzeć

na północ m.in. na niedaleki grzebień skalnych turni, czyli Suché skály (zob. ramka). Nieco poniżej szczytu, w przeciwnym kierunku, niż podchodziliśmy, da się obejrzeć większą wychodnię bazaltów. Twarde wulkaniczne bazalty pojawiają się w wielu miejscach na terenie Czeskiego Raju: w okresie fałdowań alpejskich, gdy Sudety i ich przedpola zostały wypiętrzone i uległy spękaniu, w wielu miejscach poprzez pęknięcia skorupy ziemskiej wypływała płynna magma. Jej ślady to właśnie takie bazaltowe skałki jak te na Sokolu.

Schodzimy ze wzgórza Sokol żółtym szlakiem przez las na południe, docierając wkrótce do skrzyżowania szlaków tuż powyżej wsi, skąd wędrowaliśmy niebieskim szlakiem do pierwszych skałek – teraz w kilka minut schodzimy uliczką przez **A Besedice** do parkingu, gdzie kończymy wycieczkę.

DOJAZD I PARKING

Położone na uboczu Besedice dostępne są dla samochodów jedynie boczną drogą od szosy z Koberova do Malej Skály: dojazd od drugiej strony, przez osady Zbiroh i Michovka, jest dostępny jedynie dla mieszkańców! Samochód można zostawić na parkingu na początku wsi Besedice lub w razie braku miejsca na mniejszym parkingu w Michovce (stąd można dojść do trasy niebieskim szlakiem przez las), tuż przed początkiem zamkniętej dla ruchu drogi do osady Zbiroh. Oba parkingi są płatne – płatność tylko gotówką, automaty nie wydają reszty! Osoby niezmotoryzowane mogą dojechać do Besedic autobusem z Turnova lub z Żelaznego Brodu, ale kursów jest niewiele i tylko w dni robocze. Można też dojechać autobusem (o wiele częściej) lub pociągiem do Malej Skály, skąd czerwonym szlakiem w mniej więcej godzinę dochodzi się do Besedic.

NOCLEGI I WYŻYWIENIE

W Besedicach w sąsiedztwie parkingu są dwa sezonowe bufety, w których można się czegoś napić lub zjeść prosty posiłek. Podobny obiekt jest również przy parkingu w Michovce. W obu wsiach jest też kilka kwater prywatnych, oferujących noclegi, ale łatwiej o nocleg w Malej Skále.

11

NA KRAJEDŹ BESEDICKICH SKÁL

DREWNIANE WSIE

Okolice zamku Kokořín są znane w Czechach pod nazwą Kokořínsko. To kraina łagodnych wzgórz i niewielkich rolniczych płaskowyżów, pociętych dziesiątkami skalistych dolin, wąwozów i mniejszych jarów. Wiele tu małych, zapomnianych wsi, ukrytych gdzieś na uboczu, na końcu drogi – i może dzięki temu w sporej liczbie miejscowości zachowały się liczne przykłady drewnianej architektury ludowej z XVIII i XIX w. Najczęściej to piętrowe, czasem parterowe chaty, budowane z bali na zrąb, nieraz o konstrukcji przystupowej. Czasem parter jest murowany, a często szczyt dachu bogato zdobiony. Bielone uszczelnienia między belkami przydają im jeszcze malowniczości. Wsie mają układ prostej ulicówki lub owalnicy, skupionej wokół centralnego placu, nieraz też drogi wiejskie ozdabiają kamienne krzyże, posągi świętych. By chronić ten cenny wiejski pejzaż, kilkanaście miejscowości w regionie objęło jako całość ochroną. Do najładniejszych – malowniczo położonych i szczycących się wyjątkowo dużą liczbą starych domostw – należą wsie Jastřebice, Dobřeň, Víška, Tuboř, Nové Osinalice, Kruh i Žďár.

Zabytkowe domy we wsi Dobřeň

26 MIELNIK

Prastary Mielnik (Mělník, 20 tys. mieszkańców) to miasto bardzo silnie związane z początkami państwa czeskiego. Jest również przyjemnym miejscem na spokojną przechadzkę pośród ciekawych zabytków oraz ponad stromą skarpią nad łabą, na której od wieków uprawiana jest winorośl.

Na przełomie IX i X w. u zbiegu Łaby i Wełtawy, na miejscu dzisiejszego miasta, powstało słowiańskie grodzisko Pšov (od plemienia Pszowian, cz. Pšovani). Według słynnego czeskiego kronikarza Kosmasa córką ostatniego księcia Pszowian była św. Ludmiła, która poślubiła czeskiego księcia Bożywoja. Od około 1000 r. zamek w Mielniku był tradycyjnie przekazywany jako posąg czeskim książętom i królowym. W 1274 r. Mielnik stał się miastem królewskim, w którym przebywały wdowy po królach czeskich. Jego rozkwit nastąpił za panowania Karola IV. Lata prosperity trwały do 1547 r., kiedy to po buncie miast i części szlachty król Ferdynand I Habsburg ukarał m.in. Mielnik ciężkimi grzywnami i zlikwidował cechy rzemieślnicze. Potem sytuację pogorszyła jeszcze wojna trzydziestoletnia, epidemie i pożary. Mielnik odrodził się jednak w XIX w. – w 1845 r. przytyła tu pierwszy parowiec, dwa lata później doprowadzono kolej, a w 1897 r. wybudowano port. Właśnie tutaj w 1885 r. powstała pierwsza w Czechach szkoła winiarska. Polaków może zaskoczyć fakt, że w Mielniku można zobaczyć (na skwerze przy ul. Pražskiej) pomnik... gen. Karola Świerczewskiego – odsłonięto go w 1965 r. i nie usunięto po upadku władz komunistycznych, ponieważ generał dowodził oddziałami polskiej armii, która

wraz z wojskami radzieckimi uwolniła Mielnik w maju 1945 r. od okupacyjnych wojsk niemieckich.

ZAMEK

Na miejscu drewnianego grodu Pšova w X w. stanął kamienny zamek, który był później rozbudowywany w stylu gotyckim. Aż do 1542 r. pozostawał bezpośrednio w posiadaniu królów czeskich, dopiero wówczas król Ferdynand I zastawił go Zdisławowi Berkovi, a ten gotycką fortecę zamienił w renesansową rezydencję. Powstała wówczas m.in. arkadowa loggia w północnym skrzydle dziedzińca z bogatą dekoracją sgraffitową z 1553 r., jedną z najstarszych w Czechach. Po wojnie trzydziestoletniej od 1646 r. zamkiem władali Čerínowie z Chudenic, odbudowując gmachy w stylu barokowym. W 1753 r. obiekt stał się własnością Lobkovičůw i z przerwą (1948–92) jest nią do dzisiaj.

Część wewnątrz przeznaczono na cele muzealne – można tam obejrzeć cenne zbiory sztuki rodziny Lobkovičůw, m.in. zbiór map XVII-wiecznych miast europejskich. Trasa zwiedzania obejmuje zamkową kaplicę i salę koncertową oraz wiele innych komnat. Schodzi się także do części ogromnych piwnic pod zamkiem, w których na trzech podziemnych poziomach składowano wino. Podczas zwiedzania piwnic zamkowych można wziąć udział w degustacji miejscowych win.

Z zamku warto przejść nad skarpią ponad łabą i widocznym ujściem do niej Wełtawy. Strome zbocze jest podobno już od XI w. miejscem uprawy winnych krzewów – tradycyjnie Mielnik i jego okolice były najdalej na północ wysuniętym miejscem w Czechach, gdzie uprawiano

się winorośl. Kilka wieków później Karol IV nakazał sprowadzenie odmian winorośli z Burgundii i Szampanii.

ZÁMEK MĚLNÍK

- Svatováclavská 19/16
- www.lobkowicz-melnik.cz

KOŚCIÓŁ ŚW. ŚW. PIOTRA I PAWŁA

Obok zamku, ponad skarpą z winnicami stoi kościół św. św. Piotra i Pawła (kostel sv. Petra a Pavla), wzniesiony jako romańska bazylika najpewniej około 1000 r. i rozbudowany w XII w. Romańską bazylikę zastąpiła w latach 1488–1533 późnogotycka świątynia, uzupełniona renesansowym szczytem od strony ławy, ale do dziś można zobaczyć jedną z romańskich wież. Druga z wież to masywna kwadratowa budowla gotycka, która wraz z barokowym hełmem mierzy prawie 66 m wysokości – obecnie jest znakomitą punktem widokowym. Przestronne wnętrze halowe (trzy nawy równej wysokości) nakrywa późnogotyckie sklepienie ze skomplikowaną siecią żeber. W prezbiterium, ukończonym najpóźniej, zwracają uwagę ogromne powierzchnie gotyckich okien ze skomplikowanymi maswerkami. Ołtarze w świątyni są barokowe, ale na sklepieniach zachowały się późnogotyckie malowidła. W kościelnej kostnicy spoczywają szczątki 15 tys. osób pochodzące ze zlikwidowanego cmentarza, który niegdyś otaczał świątynię.

KOSTEL SV. PETRA A PAVLA

- Na Vyhřídce 18
- <https://farnostmelnik.cz/prohlidky>

RYNEK

Ratusz na rynku (náměstí Míru) powstał w XV w. Dziś jednak reprezentuje styl późnego baroku, nadany mu po pożarze w 1765 r., a potem przebudowach pod koniec XIX w. Na południowo-wschodniej ścianie budynku są widoczne miary historyczne: łokieć czeski (0,59391 m) i wiedeński (0,777558 m). W północno-wschodniej i północnej części rynku skupiają się zabytkowe **kamienice z podcieniami**, m.in.

Zlatá hvězda pod nr. 11 i U Zlatého hroznu pod nr. 12.

W pobliżu ratusza, w dawnym klasztorze Kapucynów z 1750 r. mieści się **Muzeum Regionálne**, w którym można poznać historię winiarstwa i produkcji wózków dziecięcych.

REGIONÁLNÍ MUZEUM MĚLNÍK

- náměstí Míru 54
- www.muzeum-melnik.cz

BRAMA PRASKA I MURY MIEJSKIE

Idąc z rynku ul. Palackého, a potem 5. května, docieramy do jedynej ocalałej (z dwóch kiedyś istniejących) XV-wiecznej miejskiej **Bramy Praskiej** (Pražská brána), w której znajdziemy galerię i herbaciarnię. Niegdyś podwójne mury obronne z dwiema bramami i licznymi basztami otaczały całe stare miasto. Obecnie prócz bramy ocalały fragmenty kamiennego muru od północnej strony dzielnic – widać je na skwerze przy ul. Tyršovej.

trek&travel to przewodnik, dzięki któremu poznasz najpiękniejsze górskie trasy i odkryjesz najciekawsze atrakcje regionu. Mapy, profile wysokości, panoramy i szczegółowe informacje pomogą odpowiednio przygotować się do wędrowki, a bogate opisy krajoznawcze i propozycje miejsc wartych odwiedzenia przybliżą historię, kulturę i zabytki odwiedzanego obszaru. Niezależnie od tego, czy planujesz samotną wyprawę, czy wakacje z dziećmi, w przewodniku **trek&travel** znajdziesz wszystko, co potrzebne, aby wyjazd w góry był udany i pełen atrakcji.

Czechy, choć nie kojarzą się z bardzo wysokimi górami, oferują górskim łazikom inny wyjątkowy skarb: fascynujące skalne miasta. Te niezwykle piaskowcowe utwory, zajmujące całkiem duże obszary, powstały w wyniku skomplikowanych procesów geologicznych i erozyjnych, ale dla odwiedzających je turystów ważne jest coś innego – w kamiennych labiryntach, pośród urwisk, przepaściastych półek, iglic, spiętrzeń głazów i przeczących grawitacji formacji skalnych, można się poczuć jak w przygodowej baśni. Inne, równie intensywne wrażenia zapewnią odwiedziny w okolicznych wsiach i miasteczkach, gdzie oprócz historycznych zabytków czekają gospody z regionalną kuchnią i tradycyjne piwiarnie.

Sprawdź najnowsze promocje:
 ● bezdroza.pl/promocje
 Przewodniki najchętniej czytane:
 ● bezdroza.pl/bestsellery
 Zamów informator podróżniczy:
 ● bezdroza.pl/newsletter

Księgarnia internetowa:
bezdroza.pl

ebook dostępny na:
ebookpoint

ISBN 978-83-289-1896-2

69 00 zł

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKĘ
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmierń swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!
<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion